

Biện pháp đổi mới phương pháp dạy học ở các trường tiểu học Thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

Trần Thị Kim Thủy*, Nguyễn Thị Mỹ Linh**

*Trường Đại học Đồng Tháp, ** Trường Cao đẳng Cộng đồng Đồng Tháp

Received: 8/9/2024; Accepted: 16/9/2024; Published: 25/9/2024

Abstract: In this article, the author assesses the current status of innovative teaching methods in primary schools in Cao Lanh City, Dong Thap Province. The aim is to identify strengths, limitations, and their underlying causes, serving as a basis to propose several measures for innovating teaching methods, thereby contributing to the improvement of teaching quality at the primary level in the context of implementing the 2018 General Education Program.

Keywords: Innovation, Innovative Teaching Methods, Innovative Teaching Methods in Primary Schools

1. Đặt vấn đề

Đề đổi mới giáo dục và đào tạo nói chung và giáo dục tiểu học (GDTH) nói riêng, vấn đề đổi mới phương pháp hoạt động giáo dục ở trường tiểu học (TTH) là rất quan trọng. Đặc biệt là đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) ở tiểu học để phát triển trí tuệ và hình thành kỹ năng cho trẻ ngay từ những ngày đầu tiên cắp sách đến trường nhằm giúp trẻ thành công ngay lần đầu tiên bước vào cuộc sống học tập, lao động trí óc một cách nghiêm túc. Thực hiện đổi mới phương pháp dạy học trong đổi mới giáo dục phổ thông theo hướng hiện đại nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức; tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực.

Chính vì vậy, việc tìm ra điểm mạnh, hạn chế và những thách thức trong quá trình thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 ở bậc tiểu học, là vấn đề cấp thiết. Từ những nguyên nhân trên, bài viết đề xuất một số biện pháp đổi mới PPDH ở các TTH trên địa bàn Thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tình hình giáo dục bậc tiểu học Thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

Sự nghiệp giáo dục và đào tạo của thành phố Cao Lãnh luôn nhận được sự quan tâm sâu sát của các cấp ủy đảng, chính quyền địa phương, sự chỉ đạo kịp thời của Sở Giáo dục và Đào tạo Đồng Tháp cùng với ý thức và sự quyết tâm của tập thể giáo viên (GV), sự phối hợp chặt chẽ của cha mẹ học sinh với nhà trường, trong những năm qua sự nghiệp giáo dục và

đào tạo thành phố tiếp tục được đầu tư và phát triển. Tỷ lệ phòng học kiên cố chiếm 97,34%. Đội ngũ giáo viên ngày càng được chuẩn hóa, chất lượng dạy và học ngày một nâng lên. Công tác xóa mù chữ, phổ cập tiểu học đúng độ tuổi và trung học cơ sở được quan tâm chỉ đạo.

Việc nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo và chuẩn hóa hệ thống trường lớp đạt được những kết quả quan trọng, một số chỉ tiêu luôn đạt kết quả cao; đẩy mạnh xã hội hoá các hoạt động khuyến học, khuyến tài, xây dựng xã hội học tập.

2.1.1. Quy mô phát triển trường lớp cấp tiểu học của thành phố Cao Lãnh trong năm học 2023- 2024

Trên địa bàn thành phố Cao Lãnh có 53 trường mầm non, tiểu học, trung học sơ sở, 01 Trung tâm Giáo dục thường xuyên tỉnh Đồng Tháp. Tổng số TTH là 27 trường, (gồm 437 lớp từ khối lớp 1 đến lớp 5, tổng số 13648 HS). Tỷ lệ HS ra lớp 13648 tỉ lệ 100 %.

2.1.2. *Đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên (GV) và nhân viên:* Tính đến tháng 12 năm 2023, trên địa bàn thành phố có: Tổng số biên chế: 1795 người; Hợp đồng lao động: 119 người.

2.1.3. *Công tác đào tạo, bồi dưỡng:* Trong năm học qua, phòng giáo dục - đào tạo phối hợp với phòng nội vụ tổ chức và cử cán bộ quản lý, GV và nhân viên đi học đào tạo, bồi dưỡng các lớp lý luận chính trị; cập nhật kiến thức quốc phòng; nghiệp vụ quản lý nhà nước về giáo dục - đào tạo; chức danh nghề nghiệp và nhiều lớp bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ khác của ngành.

2.1.4. Thực hiện các hoạt động giáo dục theo quy định

- Thực hiện nghiêm túc, linh hoạt, sáng tạo chương

trình, kế hoạch giáo dục, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động giáo dục.

- Tổ chức chặt chẽ, nghiêm túc việc ra đề kiểm tra chung, tổ chức kiểm tra và chấm kiểm tra tập trung trong việc thi và kiểm tra; đảm bảo thực chất, khách quan, trung thực, công bằng, đánh giá đúng năng lực và sự tiến bộ của HS.

- Đa dạng hóa các hình thức dạy học, các hoạt động giáo dục đạo đức cho HS một cách sáng tạo, giáo dục kỹ năng sống; sử dụng các hình thức dạy học trên cơ sở ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông.

2.1.5. Kết quả và chất lượng giáo dục

- Kết quả xếp loại học lực: HS xếp loại học lực hoàn thành trở lên đạt 13545/13648 HS đạt 99,25% (giảm 0,33% so với năm học trước). Trong đó xếp loại hoàn thành tốt chiếm 68,75 % (tăng 2, 14% so với năm học trước).

- Kết quả xếp loại năng lực: HS xếp loại ở mức đạt trở lên là 99,58 % (giảm 0,29% so với năm học trước).

- Kết quả xếp loại hạnh kiểm: HS xếp loại phẩm chất ở mức đạt trở lên là 99,25% (giảm 0,35 % so với năm học trước).

- Kết quả HS hoàn thành chương trình tiểu học: chiếm 98,99%, giảm 0,11% so với năm học trước.

- Hệ quả đào tạo sau 05 năm: đạt 99,8% giảm 0,02% so với năm học trước.

- Kết quả thi tuyển sinh lớp 6: Tiếp tục giữ vững số HS đỗ vào Trường Kim Hồng cao nhất tỉnh.

Nhận xét: Nhìn chung, đạo đức HS tiểu học ở thành phố Cao Lãnh là tốt, tỷ lệ HS có phẩm chất xếp loại đạt và tốt hàng năm chiếm trên 99%.

2.2. Đánh giá chung về thực trạng hoạt động đổi mới phương pháp dạy học ở các TTH Thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

2.2.1. Ưu điểm

Qua điều tra thực trạng quản lý đổi mới PPDH, chúng tôi nhận thấy hầu hết các hiệu trưởng đã thể hiện được vai trò, vị trí của mình trong quản lý, chỉ đạo thực hiện đổi mới PPDH. Các hiệu trưởng đã áp dụng nhiều biện pháp với nhiều mức độ khác nhau, phù hợp với những điều kiện thực tế của đơn vị trong quản lý đổi mới PPDH. Các hiệu trưởng luôn nâng cao nhận thức trong việc xây dựng kế hoạch, biện pháp quản lý thực hiện quy chế và nền nếp chuyên môn ngày càng đa dạng và phong phú.

- Nguyên nhân khách quan: Các cấp lãnh đạo luôn quan tâm đến sự nghiệp giáo dục, các chủ trương đổi mới PPDH đã được triển khai đồng bộ với kiểm tra,

đánh giá.

- Nguyên nhân chủ quan: Hiệu trưởng các trường đã thể hiện được năng lực quản lý, linh động trong quản lý đổi mới PPDH. Đội ngũ GV có năng lực, nghiệp vụ vững vàng, đoàn kết, biết chia sẻ kinh nghiệm với đồng nghiệp và luôn cầu tiến.

2.2.2. Hạn chế

- Hiệu trưởng một số trường chưa quyết tâm chỉ đạo thực hiện đổi mới PPDH theo định hướng phát triển năng lực HS nên còn một số hạn chế sau:

Việc chỉ đạo lập kế hoạch đổi mới PPDH và xây dựng bộ máy quản lý đổi mới PPDH chưa sâu, chưa cụ thể.

- Công tác bồi dưỡng nhận thức và kỹ năng đổi mới PPDH cho GV còn nặng hình thức, chưa đi sâu vào thực chất, chưa có tính thực tiễn cao.

- Việc chỉ đạo lựa chọn nội dung dạy học, thiết kế bài giảng theo hướng thiết kế hoạt động dạy học, tổ chức các hoạt động dạy học, sinh hoạt chuyên đề thực hiện chưa có hiệu quả nên hoạt động đổi mới PPDH theo định hướng phát triển năng lực HS chưa ổn định.

- Công tác kiểm tra việc thực hiện đổi mới PPDH còn xem nhẹ, chưa đánh giá đúng thực chất, ngại đụng chạm nên ảnh hưởng đến hiệu quả đổi mới PPDH.

- Một bộ phận GV chưa nhiệt tình, chưa tự giác, chưa cố gắng phấn đấu trong công tác, năng lực tự học, tự bồi dưỡng còn hạn chế.

- Nguyên nhân khách quan: Do cơ chế quản lý giáo dục và các quy định của cấp trên còn nhiều bất cập, khả năng thực thi còn hạn chế. Việc quản lý chương trình, sách giáo khoa, thi cử chưa thống nhất, chưa chặt chẽ. Chính sách tuyển dụng, bổ nhiệm, điều chuyển cán bộ, GV chưa đáp ứng được yêu cầu thực tế của các TTH. Nguồn kinh phí đầu tư cho cơ sở vật chất và mua sắm trang thiết bị còn hạn hẹp.

- Nguyên nhân chủ quan: Do công tác quản lý của một số hiệu trưởng còn nhiều thiếu sót, chưa khoa học, nhiều tổ trưởng chuyên môn chưa qua các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ quản lý.

2.3. Một số biện pháp đổi mới phương pháp dạy học ở các trường tiểu học Thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

2.3.1. Nâng cao nhận thức về vai trò, vị trí của hoạt động đổi mới PPDH ở TTH

Làm cho CBQL, GV và HS nhận thức được đổi mới PPDH có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục toàn diện ở TTH. Đổi mới PPDH sẽ làm thay đổi nếp nghĩ,

nếp làm, thói quen đối với người dạy và người học. Nó tác động mạnh mẽ đến các thành tố của quá trình dạy học.

Đổi mới PPDH là vấn đề then chốt, quan trọng trong quản lý hoạt động dạy và học, tác động tới mỗi thành viên trong TTH, là điều kiện quan trọng để phát triển chương trình giáo dục và các yếu tố liên quan đến hoạt động giáo dục ở TTH. Nó đưa lại chất lượng cho hoạt động dạy của GV và học của HS.

2.3.2. *Đổi mới công tác xây dựng kế hoạch về hoạt động đổi mới PPDH ở TTH*

Xây dựng kế hoạch là sự khởi đầu cho thành công của đổi mới PPDH. Không xây dựng được kế hoạch tốt, có tính khả thi, phù hợp với đặc điểm của từng TTH thì hoạt động đổi mới PPDH sẽ chỉ là hình thức, không có định hướng, luôn bị động hoặc duy ý chí.

Xây dựng, thiết kế và quản lý kế hoạch đổi mới PPDH là việc đưa toàn bộ hoạt động đổi mới PPDH vào kế hoạch của học kỳ, của năm học, của tổ chuyên môn, của TTH, nhằm chỉ rõ mục tiêu cần đạt, các biện pháp thực hiện, đảm bảo các nguồn lực để đạt các mục tiêu đã đề ra đối với mỗi TTH.

2.3.3. *Tổ chức bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ về hoạt động đổi mới PPDH cho đội ngũ GV và các đối tượng liên quan*

Nâng cao trình độ năng lực chuyên môn, rèn luyện kỹ năng thực hiện đổi mới PPDH theo những phương hướng, quan điểm đổi mới cho đội ngũ GV và các đối tượng liên quan vừa là mục đích, vừa là động lực để tổ chức hoạt động các TTH có chất lượng, hiệu quả. Không thể đổi mới PPDH một cách thực chất nếu không có đội ngũ GV có trình độ, năng lực ngang tầm với yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục TH hiện nay.

2.3.4. *Chỉ đạo hoạt động đổi mới cách đánh giá kết quả giáo dục và học tập theo hướng phát triển năng lực toàn diện của HS TH*

Đổi mới cách đánh giá HS tiểu học là nhằm cụ thể hóa, vận dụng linh hoạt, hiệu quả thực hiện Thông tư 27 của Bộ Giáo dục - Đào tạo trên địa bàn huyện Cần Đức, góp phần phát triển năng lực toàn diện HS, thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục tiểu học.

2.3.5. *Thực hiện tốt công tác kiểm tra và tạo động lực cho hoạt động đổi mới PPDH ở TTH*

Hoạt động kiểm tra, đánh giá có ý nghĩa quan trọng trong công tác quản lý nói chung và công tác quản lý giáo dục- đào tạo nói riêng, đặc biệt là hoạt động đổi mới PPDH. Kiểm tra nhằm đánh giá hoạt

động dạy học ở trường trên cơ sở kiểm tra, đối chiếu với quy định của ngành giáo dục, các cấp quản lý có thẩm quyền về mục tiêu, kế hoạch, chương trình, nội dung, phương pháp giáo dục, quy chế chuyên môn, quy chế kiểm tra, đánh giá, việc thực hiện các quy định về điều kiện cần thiết đảm bảo chất lượng dạy và học ở các trường học, trong đó có TTH.

Hoạt động kiểm tra, đánh giá thực trạng hoạt động đổi mới PPDH của TTH nhằm đôn đốc việc thực hiện kế hoạch đổi mới, tư vấn các giải pháp khả thi để phát huy ưu điểm, khắc phục nhược điểm trong hoạt động đổi mới, phấn đấu nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện ở TTH.

2.3.6. *Quản lý các điều kiện đảm bảo cơ sở vật chất, thiết bị dạy học đảm bảo thực hiện hoạt động đổi mới PPDH ở TTH*

Đối với hoạt động giáo dục ở tiểu học, cơ sở vật chất, thiết bị dạy học là một trong những yếu tố quan trọng trong hoạt động dạy học, đây là điều kiện không thể thiếu nhằm đảm bảo và góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học của mỗi nhà trường. Đi đôi với việc đổi mới mục tiêu, nội dung, chương trình dạy học, xây dựng đội ngũ GV, phát huy hiệu lực của công tác quản lý thì tăng cường cơ sở vật chất, thiết bị dạy học phù hợp, hiện đại, đồng bộ là điều kiện đảm bảo sự thành công của đổi mới PPDH.

3. **Kết luận**

Đổi mới PPDH ở tiểu học không chỉ là một xu hướng mà còn là một nhiệm vụ quan trọng, nhằm đáp ứng nhu cầu giáo dục hiện đại và phát triển toàn diện cho HS. Thông qua sự đổi mới này, chúng ta có thể tạo ra một thế hệ HS năng động, sáng tạo và tự tin, sẵn sàng đối mặt với những thách thức trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 28/2020/TT-BGDĐT ngày 04 tháng 09 năm 2020 về Điều lệ TTH*, Hà Nội.

[2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 về Chương trình giáo dục phổ thông*, Hà Nội.

[3]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 27/2020/TT-BGDĐT ngày 04/09/2020 về Quy định về quy định đánh giá HS tiểu học*, Hà Nội.

[4]. Khổng Mạnh Điệp (2014). *Dạy tích hợp ở tiểu học theo các hướng tiếp cận*. Tạp chí Giáo dục, số 336 (6/2014).

[5]. Trần Bá Hoàn (2009), *Đổi mới PPDH, chương trình và SGK*, NXB Đại học Sư phạm.